

# ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenhatodik évfolyam. IV. füzet.

Április 1877.

*Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érddij beküldése mellett csak 3 frt.*

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Hold-utca, 9. szám, II. em. — A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.*

## Az erdőtörvényjavaslat az Orsz. Erdészeti-Egyesület szövegezése szerint.

(Folytatás.)

### M á s o d i k c z i m.

*Erdei vétségek.*

#### I. FEJEZET.

Á l t a l á n o s h a t á r o z a t o k.

62. §. Erdei vétségek elkövethetők:

a) lopás, b) kártétel és az ezen czim alatt elősorolt büntető cselekmények és mulasztások által.

63. §. Ha a lopás vagy szándékos károsítás 50 forint értéket meghalad, a vétkes az általános büntető törvények szerint ítélendő el.

A 62. §. b) pont esetében a gondatlanságból származó cselekvények és mulasztások is büntetendők.

Különös gond és figyelemnek elmulasztása azonban csak oly egyéneknél számítható be, kik erre különösen kötelezvék.

64. §. Ha az előző §§-ban foglalt cselekvények osztatlan közösségben birt erdőkben, közös erdőbirtokosok által követetnek el, azok szintén mint erdei vétségek büntetendők.

65. §. Az erdei vétségek büntetései a következők:

1. feddés, 2. pénzbírság, 3. fogság.

A 12 éven aluli gyermekek által elkövetett erdei vétségek házi fenyték alá esnek.

66. §. A feddés írásbeli vagy szóbeli, s alkalmazandó:

1. a 14 éven aluli egyeneknél ugy fogság, mint pénzbírság helyett, kivén, ha a tettes:

a) erdei vétségért már feddve, vagy

b) lopás, csalás, sikkasztás vagy szándékos károsításért a köztörvények szerint már büntetve volt.

2. A 14 évet betöltött egyéneknél, ha a vétség csak csekélyebb gondatlanságból követtetett el, vagy habár szándékosan, avagy nagyobb gondatlanságból, de az abból származó kár 10 krajczárt meg nem halad, kivén:

a) ha a vétségre a jelen törvényben világosan fogság-büntetés van kiszabva,

b) ha a vétség erdőörök, vagy pásztorok által követtetett el,

c) ha a tettes erdei vétségért, vagy általában lopásért, vagy károsításért már büntetve volt.

67. §. A pénzbírság 50 krajczárnál kevesebb nem lehet.

Minden pénzbírság rendszerint az ítélet jogerőre emelkedése napjától számítandó 15 nap alatt fizetendő le.

Különös tekintetre méltó körülmények esetében azonban 20 frtot meghaladó bírságnál, a bíró a fentebbi határidőt meghosszabbíthatja, és a bírságnak részletekben leendő lefizetését is megengedheti. A határidő azonban három hónapon túl nem terjedhet.

Minden pénzbírság az országos erdei alap javára esik.

68. §. A mennyiben az elmarasztalt a birságösszeget a kiszabott időben le nem fizeti, az fogságra változtatandó át.

Ezen átváltoztatás akként történik, hogy 10 frtig minden forint helyett, ezen összegen túl pedig minden további két forint helyett egy napi fogság szabandó ki. A töredék-összegek tekintetbe nem vétetnek.

Az egy forinton aluli birságösszeg mindég egy napi fogságra változtatandó át.

69. §. A fogságbüntetés egy napnál kevesebbre s három hónapnál többre nem terjedhet. Kivételnek ez utóbbi szabály alól csak az ezen törvényben különösen említett, valamint azon esetekben van helye, ha fogság és birság együtt szabandó ki, ez utóbbi szintén fogságra változtatandó át.

70. §. Tizennégy éven aluli gyermekeknél fogságbüntetés csak lopás és szándékos károsítás esetében alkalmazható s a különben kiszabandó büntetés felénél túl nem terjedhet.

71. §. Ha ugyanazon személy által elkövetett több erdei vétség egyszerre ítélendő el: akkor a büntetés minden egyes vétségre, tekintettel az azt kísérő körülményekre, külön szabandó ki.

Azonban az eként kiszabott fogságbüntetés a 69. §-ban meghatározott legmagasabb időtartamon túl nem terjedhet.

72. §. A pénzbirság a megszabott tételek kétszeres magasságáig emelhető:

1. ha a vétségen rajtaért egyén a megintés daczára a megkezdett vétséget tovább folytatja;

2. ha a tetten ért, vagy üldözött vétkes az erdőörnek az elfogatásnál, vagy az ellopott tárgy, a fegyver vagy a vétség elkövetésénél alkalmazott eszközök elvételében ellent áll;

3. ha a tettes azon időben, melyben a vétséget elkövette, az erdőben alkalmazott munkás vagy valamely erdei jogosultságot gyakorló egyén;

4. ha a tolvaj az elsajátított tárgyakat eladás végett lopta, habár azokat előlegesen átalakítani szándékozott is;

5. ha a vétség éjjeli időben követtetett el;

6. ha a tettes lőfegyverrel volt ellátva;

7. ha több egyén a vétséget együtt követte el;

8. ha valaki erdei lopás, vagy szándékos károsításért már két különböző alkalommal elítélve volt, és az utolsó előtti ily vétségért reá szabott büntetés kiállításától számitandó egy év alatt ilyen erdei vétséget követ el;

9. ha a tolvaj az erdőbirtokos erdei bélyegét, vagy a bevő által alkalmazott jegyeket eltávolította vagy utáznoztá;

10. végre ha a vétséget maga az erdőfelügyelettel vagy erdőőrzéssel megbizott egyén követte el.

73. §. Ha valakit utközben az erdőben vagy annak közelében oly baj ért, mely őt azon kényszerhelyzetbe hozta, hogy erdei vétséget kövessen el: akkor azért nem büntethető, ha tettét az erdei felügyelettel megbizott egyénnek azonnal, vagy a legközelebbi községi előljárásának 24 óra alatt bejelentette. Azonban az okozott kárt megtéríteni köteles.

74. §. Az erdei vétség által károsított, kártalanítási igényeit a vétség elbírálására illetékes közigazgatási hatóság előtt érvényesítheti.

Az erdei kárttevők községi bírójuk, vagy illető közigazgatási hatóságuk előtt együttesen beperelhetők.

A kártérítési kötelezettség a jelen törvény határozatai szerint, s hol ez iránt külön intézkedés nincs, a köztörvények szerint itélendő meg.

75. §. Ugy a kártérítési összegnek, valamint a pénzbürtóknak megállapíthatása végett, minden közigazgatási bizottság saját kerülete számára, a kir. erdőfelügyelőkkel egyetértve, egy, vagy a vidéken fennálló jelentékeny árkülönbözetek esetében több árszabályt dolgoz ki, s azt a miniszternek fel-

terjeszti, egyszersmind az utóbbi által jóváhagyott árszabályt közhírré teszi.

Ezen árszabály három évről három évre, vagy időközben beállott jelentékenyebb árváltozások mellett korábban is, újból állapittatik meg.

Ha közvetlenül összefüggő erdőterületek több közigazgatási bizottság kerületében fekszenek, az árszabályt az érdekelt közigazgatási bizottságok és erdőfelügyelők közösen állapítják meg.

Az árszabály készítésénél követendő eljárás miniszteri utasításban fog közzététetni.

Az árszabály a kártérítési összeg és pénzbírság megállapításánál a hatóságra nézve kötelező.

76. §. Az erdőrendészeti vétségek büntethetősége elévül, ha a kiszabott fogságbüntetés legmagasabb foka egy hónapot, vagy a pénzbírság 100 frtot túl nem halad egy év, egyéb esetekben pedig két év alatt a vétség elkövetésének napjától számítva.

77. §. Az elévülés megszakad minden oly hatósági vagy rendőri cselekmény által, mely a vétkes ellen a kérdéses vétségre nézve intéztetett; úgy szintén a vétkes ellen bárki által a közigazgatási vagy rendőri hatóságnál, vagy az államügyész-ségnél, a kérdéses vétségre nézve tett írásbeli vagy jegyzőkönyvbe foglalt feljelentés által.

A közigazgatási vagy rendőri hatóságnak a vétkes ellen, a kérdéses vétségre nézve intézett utolsó cselekvényétől új elévülési idő foly.

78. §. Az erdei vétségekre kiszabott fogság, ha egy hónapot meg nem halad és 100 frtot felül nem muló pénzbüntetés, egy év alatt, az ezeknél magasabb büntetések két év alatt évülnek el, az ítélet jogerőre emelkedésének napjától számítva.

Ha a pénzbírság részletekben fizetendő le, vagy ha annak lefizetésére halasztás engedtetett: akkor az elévülési idő az egész bírság összegére nézve az utolsó részlet lefizetésére megszabott, illetőleg a meghosszabbított határidőnek végső napjától számítandó.

Az elévülés megszakad minden a büntetés foganatba vételére czélzó, s az elítélt ellen intézett hatósági cselekvény, vagy az elítélt elfogatása által, a mely időpontoktól kezdve új elévülési idő foly.

79. §. Ha tetten ért vagy üldözőbe vett vétkesnél az erdei vétség elkövetésére szolgáló eszközök vagy fegyverek találtnak, azok mindenesetre lefoglalandók, elkobzandók, és az azokból befolyt összeg az országos erdei alap javára fordítandó.

80. §. Az erdei vétségekért kiszabott pénzbírságok az országos erdei alapba folynak be.

Az elmarasztalt hagyatékának terhelése iránt a jelen 51. §-ban kimondott határozat az erdei vétségekre is alkalmazandó.

81. §. A büntető törvények általános intézkedései, a mennyiben a jelen czim külön intézkedést nem tartalmaz, az erdei kihágásokra és vétségekre is kiterjesztetnek.

## II. FEJEZET.

### Lopás.

82. §. A ki élőfát lop, az kártérítésül a lopott fának egy és  $\frac{1}{4}$  értékétől kétszeres értékéig terjedhető összeget, ellenben a ki levágott fát, vagy tuskót lop, az kártérítésül a lopott fa egyszeres értékét tartozik megfizetni.

A vétkes mindkét esetben a kártérítési összeggel egyenlő pénzbírságra is ítélendő.

83. §. A fa értékének kétszeres összege szabandó ki, úgy pénzbírság gyanánt valamint kártérítésül az ellen:

1. a ki szórtan fentartott hagyonczokat, fölfákat és magfákat lop;

2. a ki ritkás erdőből több vagy zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát lop, hogy az által hézag támad;

3. a ki tuskót kiás és ellop a nélkül, hogy az ásott gödröket ismét kiegyengette volna, vagy ha a tuskók védeszközül szolgáltak a termőföld megkötésére avagy sarjadzás végett voltak meghagyva;

4. a ki tiz éven aluli csemetéket lop. Ez utóbbi esetben az érték, a mennyiben az magasabbnak nem bizonyulna be, minden darab csemeténél, ha azok mesterségesen miveltettek,  $\frac{1}{2}$  krtól 2 krig, különben pedig  $\frac{1}{4}$  krtól 1 krig állapítandó meg.

84. §. A ki élőfa ágait, galyait ellopja, kártérítésül az ellopott tárgy értékének másfélszeres összegére s büntetésül ugyanily pénzbírságra ítélendő.

Ha a tilos cselekvény által a fa megrongáltatott, a kártérítésre nézve a 110. §. első pontja alkalmazandó.

85. §. A ki elszáradt, vagy az elemek által letört fát, ágakat vagy galyakat lop, az ellopott tárgy értékét egyszeresen tartozik megtéríteni s ezen összeggel egyenlő pénzbírságra ítélendő.

86. §. A ki élőfáról a kérget lehántja s ellopja, az a lehántott fa és a kéreg értékének megfelelő pénzbírsággal büntetendő; a kártérítés ugyanily összegben állapítandó meg.

A ki nem élőfa kérget hántja le, s ellopja, vagy már lehántott fakérget lop, az a fakéreg értékének megfelelő pénzbírsággal büntetendő, s kártérítés gyanánt ugyanily összegben marasztalandó el.

87. §. A ki száraz vagy zöld faleveleket vagy mohot lop, az bírságul az ellopott tárgy egyszeres, kártérítésül pedig annak kétszeres értékét tartozik megfizetni.

88. §. A ki gubacsot, tölgy, bükk, fenyő vagy más erdei magot vagy erdei gyümölcsöt, gombát, korhadékot, földet, agyagot, tőzeget, meszet, gyephantot, fagyökeret, fűvet, vagy egyéb erdei terméket lop, az, az ellopott tárgy értékének megfelelő pénzbírságban, kártérítésül pedig ugyanily összegben marasztalandó el.

Ha a vétkes az erdei magot vagy gyümölcsöt leverte, vagy leszaggatta, a kártérítés az ellopott tárgy kétszeres értékeig fokozható.

89. §. A ki fanedvet (gyanta, terpentín, nyír- és jávorlő) lop, az kártérítésül az ellopott tárgy értékének kétszeres összegében, s ugyanily pénzbírságban marasztalandó el.

90. §. Az előző §§. eseteiben a vétkes a pénzbírságon kívül, ha az ellopott tárgy értéke 1 forintot túl, s 10 frtot meg nem halad, 14 napig, tíz forinton túl pedig három hónapig terjedő fogsággal is büntethető.

Ha a lopás a 72. §-ban felsorolt súlyosító körülmények valamelyike által van kísérve: akkor tekintet nélkül az értékre, a vétkes mindég fogságbüntetésre is ítélendő.

91. §. A ki az erdőből feldolgozott avagy eladásra vagy felhasználásra már összerakott, valamint a ki a vizek partjaihoz vagy lerakódó helyekhez usztatás végett szállított fát lop, az, az általános büntető törvény szabályai szerint ítélendő el.

92. §. Ha a férjével együtt lakó feleség, vagy szülei hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt levő s a szülő, gyám- vagy gondnokkal közös háztartásban élő egyének, vagy oly kiskorúak által, kik másnál nevelésben és tartásban vannak, ugyszintén a gazdával egy háztartásban élő cselédek, tanoncok és segédek, vagy gyári munkások által ellopott tárgy, a szülő, gyámgondnok, gazda, vagy munkaadó hasznára fordított, ezek, habár a lopásról tudomásuk nincs is, a kártérítésben mindig a vétkessel egyetemlegesen marasztalandók el.

93. §. A ki oly erdei terméket, melyről tudta, hogy az tilos uton szereztetett, megvesz, vagy különben megszerez, a megszerzett tárgy kétszeres értékének megfelelő pénzbírságra ítélendő.

A 90. §. szabályai a jelen esetben is alkalmazandók.

A kártérítési kötelezettség azonban a köztörvények szerint ítélendő meg.

94. §. A ki lopás miatt már háromszor büntetve volt, s az utolsó büntetés kiállításától számított egy év alatt ismét erdei lopást, vagy az előző §-ban említett vétséget követ el, az a kártérítésen és pénzbírságon felül hat hónapig terjedhető fogsággal is büntethető.

### III. FEJEZET.

#### Károsítások és egyéb tiltott cselekvények.

95. §. A ki oly erdőben, hol legeltetésre joga nincs, szándékosan vagy gondatlanságból legeltet, a következő pénzbírsággal büntetendő:

1. 1 darab szarvasmarháért . . . . .	50 kr.
2. 1 „ kecskéért . . . . .	45 „
3. 1 „ ló, öszvér, vagy szamárért . . . . .	40 „
4. 1 „ juhért . . . . .	15 „
5. 1 „ sertésért makkoltatás idején . . . . .	30 „
6. 1 „ sertésért különben . . . . .	10 „
7. 1 „ szopós borjuért vagy szopós csikóért . . . . .	5 „
8. 1 „ ludért . . . . .	2 „
9. egyéb baromfiért darabonként . . . . .	$\frac{1}{2}$ „

Ha a legeltetés 15 éven aluli vagy tilalom alatt álló erdőben vagy pedig a 7. §. határozatai ellenére véderdőben és futóhomokon álló erdőkben történt, a fenebbi 1—7 alatt felszámított bírság minden darab állatért kétszeresen veendő.

Ha pedig a legeltetés 6 éven aluli mesterséges ültetések, vagy erdei vetések közt történt: akkor a birságok háromszoros összegben szabandók ki.

96. §. Az előző §. határozatai foglalnak helyet akkor is, ha a legeltetésre jogosított, más helyen vagy időben, vagy más fajú, vagy több állatot legeltet, mint neki engedélyezve van.

97. §. A ki beszámítás alá nem eső egyént bizott meg az állatok őrzésével, ugy büntetetik, s akként köteleztetik kártérítésre, mintha a legeltetési vétséget ő maga követte volna el.

98. §. Legeltetési vétségnél a kártérítési összeg, a 95. §-ban megszabott birság felénél, s ha a legeltetés az említett szakasz 1—7 pontja alatt felsorolt állatokkal 15 éven aluli, vagy laza talaju erdőben, vagy nedves időjárásakor történt, vagy ha a kárttevő egy napnál tovább legeltetett, annak teljes összegénél kevesebb nem lehet.

99. §. Az előző §§. határozatai foglalnak helyet akkor is, ha valaki a nélkül, hogy legeltetni szándéka volna, a 95. §-ban megnevezett állatokat erdőbe jogosulatlanul behajt, vagy bemenni enged, s ez által bár okoztatott.

Ha azonban az állat csak az erdőbe menekülése által óvathatott meg valamely fenyegető veszélytől, akkor a fenebbi cselekvény vagy mulasztás nem büntethető, az okozott károk azonban megtérítendőek.

100. §. A legeltetés által okozott károk megtérítésében a vétkesen kívül, az állatok tartói vagy birlalói is egyetemlegesen elmarasztalandók.

Ha az állatok a községi hatóság által fogadott pásztorok őrizete alatt állanak, akkor az okozott károkért a pásztoron kívül az illető községi elöljárók is egyetemlegesen felelősek.

101. §. Ha az idegen erdőben legeltetésre jogosított, az állatokat őrző nélkül legelteti, ötvön krajezártól tiz forintig terjedhető pénzbirssággal büntetendő.

102. §. Idegen erdőben tüzet tenni (tüzelni), csak az erdő birtokosának vagy az illető erdésznek engedelmével, valamint 100 meternyi távolságig az erdő közelében is csak a kellő óvrendszabályok megtartása mellett szabad.

Azonban az erdőőrök az általuk őrzött területeken, a favágók a vágásokban s a kőfejtők a kőbányákban, a főzés és felmelegedés végett, veszélytelen helyeken s a kellő óvrendszabályok megtartása mellett tüzet rakhatnak, kivéve, ha az nekik világosan megtiltva volna.

A tűz tevője minden esetben tartozik azt távozása előtt eloltani.

103. §. A ki az erdőégést észreveszi, köteles azt, az utjába eső legközelebbi község előljárójának bejelenteni, vagy arról az erdőbirtokost, annak háznépét, vagy az erdőfelügyelettel megbízott személyzetet haladéék nélkül értesíteni.

104. §. A ki az előző két §§. rendeleteit áthágja, 50 krtól 25 forintig, vagy 14 napig terjedhető fogsággal büntetendő, ha pedig a vétkes a 102. és 103. §§. rendeleteit több irányban hágtá át, vagy az erdőrendészeti hatóság által kiadott általános tilalom ellenére idegen erdőben, vagy ennek közelében tüzet tett, a birság 2 frttól 50 frtig, vagy a fogságbüntetés három naptól egy hónapig szabandó ki.

Ha a tűz a hamunak ellopása végett rakatott: akkor a vétkes 14 naptól három hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

105. §. Ha a cselekvény a gyujtogatás büntényét képezi: akkor a vétkes az általános büntető törvények szerint büntetendő.

106. §. A ki élőfát le- vagy bevágás, megfurás, rovatozás, gyürüzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés, a gyökerek feltakarása, gyántanyilások fel- vagy tovább szakítása, vagy bármilyen más módon megrongál, 25 frtig terjedhető pénzbírsággal bün-

tetendő. Ha ily károsítások szándékosan vagy gondatlanságból tetettek, a pénzbírságon felül 14 napig terjedhető fogság-büntetés is szabathatik ki.

A kártérítés a megrongált fa egy — egész kétszeres értékeig terjed, ha a károsítás le- vagy bevágás, megfúrás, rovatozás, gyűrűzés, jelzés, lehámozás, fűrészelés vagy a gyökerek feltakarása által történik; egy tized egész egyszeres faértéket térít pedig az meg, ki a galyakat, ágakat letöri, levágja, megvagdálja, vagy a fát más hasonló módon megrongálja.

107. §. Ötven krajczártól huszonöt forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő :

1. a levágott fáknak vagy bármily erdei terméknek, a kerítéseknek, határvöveknek, árkoknak, medreknek, partoknak vagy töltéseknek, hidaknak, átmeneteknek, utaknak, ergettyűknek vagy csuszatóknak, vízfogóknak, vagy a fausztatásra szolgáló egyéb eszközöknek, tilalmi tábláknak, jelző vagy utmutató póznáknak, távolsági vagy bármely más alkalmazott jeleknek vagy műveknek megrongálása, vagy határvöveknek jogtalan áthelyezése, helyökből kimozdítása vagy meghamisítása; a szénégetésre összehordott vagy ölberakott fák szétbontása vagy más egyéb szándékos rongálások.

Ha ily károsítások szándékosak: a pénzbírság mellett 30 napig terjedhető fogság is szabathatik ki és a kár minden esetben megtérítendő.

108. §. Ötven krajczártól huszonöt forintig, súlyosító körülmények közt 50 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő :

1. a ki engedély nélkül az erdőben kocsival tilos uton jár, vagy habár legeltetésre, vagy makkoltatásra jogosított is, marhát tilos uton hajt, vagy a ki engedély nélkül uj utat tör,

vagy hat éven aluli utónövények, mesterséges ültetvények vagy vetések közt engedély nélkül jár;

2. a ki valamely erdőbe jogtalanul vagy engedély nélkül vizet vezet, vagy az engedélyezett helyen kívül ergetyút (csusztatót) készít, meszet vagy szenet éget, szurkot vagy kátrányt főz, kormot készít, vagy fűrész vagy egyéb gödröt ás, farakodó vagy dolgozó helyet, vagy egyéb műhelyt vagy művet felállít, épület-, szerszám- vagy egyéb használatra szánt fát farag, vagy egyéb hasonló munkát teljesít.

Ily esetekben, ha az erdőbirtokos kívánja, az ezen célokra netán felállított építmények s művek, a vétkes által vagy annak költségén elhordandók, s az előbbi állapot visszaállítandó.

109. §. A ki a nélkül, hogy ahoz jogosultsága volna, földet, érczet, kőszén, követ, gypet, vagy egyéb talajalkatrészeket ás, vagy az erdőbe követ vagy egyéb, a talajra nézve kártékony anyagot hord, 50 krtól 25 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

110. §. Ötven krajczártól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetendő:

A ki idegen erdőben faizási vagy alomhordási vagy egyéb termék szedésére engedélylyel bír s a fát, galyat, almot, vagy egyéb erdei terméket nem a meghatározott időben vagy erdő-részből viszi.

Ugyanily bírsággal büntetendő azon jogosult is, a ki az alomgyűjtés vagy galyszedésnél vasgereblyét vagy vágó eszközöket használ, vagy a csupán csak személyére kiállított faizási vagy erdei termékszedési engedélyt másra, használat végett átruházza.

111 §. Az erdei termékeknek az erdőben feldolgozására vagy az erdőből elszállítására jogosítottak, felelősek azon károkért, melyek a vágásokban alkalmazott megbizottjaik,

cselédjeik vagy munkásaik munkaközben elkövetett tiltott cselekvényeiből származnak, fenmaradván ellenökben viszkéreseti igényök.

Az e törvény alapján kiszámított kártérítést, a kártevő a birtokosnak a közvetett kárnak és erdőőrzési költségnek fejében, mindig kétszeres összegben tartozik megfizetni.

#### IV. FEJEZET.

##### Illetékesség és eljárás.

112. §. Az erdei vétségek azon esetre, ha az erdőbirtokos és a kár elkövetője között, a kár értékének megtérítése iránt egyesség nem jönne létre, első folyamódásulag azon járás szolgabirája vagy azon városnak mezei rendőrtügyekben illetékes első fokú közege által itéltetnek el közigazgatási uton, a mely járás kerületében vagy a mely város területén azok elkövették.

Az erdőbirtokos azonban 10 forintig terjedő erdőkárosítások eseteiben, az illető községi bíró biráskodását is igénybe veheti.

A kiegyezés esetében minden további kereset megszűnik.

113. §. Az erdészek és erdőőrök jogosítva vannak, az erdei vétség elkövetésén ért ismeretlen egyént, a legközelebbi községi előljáró vagy szolgabíró avagy városi mezei rendőrfőnök elé vezetni.

Ez utóbbiak az elfogottal azonnal jegyzőkönyvet vesznek fel, melyet úgy az erdész vagy erdőőr, mint az elfogott is aláírnak, s ha az utóbbi a hatóság előtt, mint állandó lakással bíró ismeretes, vagy ha elegendő biztosítékot nyújt, azonnal szabadon bocsájtandó.

114. §. Az erdészek és erdőőrök jogosítva vannak a 79. §. szerint lefoglalandó tárgyakon kívül azon szerszámokat, kocsit és vonómarhát elvenni, a melyeket a tetten értnél találnak, valamint a kárttevő állatokat is behajtani.

Az így lefoglalt tárgyakat azonban kötelesek a lefoglalás után közvetlenül és késedelem nélkül azon esetben, ha a kártérítés törvényes uton kerestetik, a 113. §-ban említett hatóságnak rendszerint azonnal és legkésőbb 48 óra alatt átadni, mely az átadásról jegyzőkönyvet vesz fel, melynek tartalmazni kell: a lefoglalt tárgyak leírását s az erdőtisztnek vagy erdőőrnek a kár nagyságára vonatkozó nyilatkozatát.

A megjelent tettes nyilatkozata szinte a jegyzőkönyvbe veendő.

115. §. A lefoglalt állatokat és kocsit a községi előljáró, illetőleg szolgabíró vagy városokban a mezei rendőrfőnök saját felelőssége alatt a tulajdonosnak kiadhatja, ha az a valószínű kártérítési és birsági összegre s az eljárási költségekre nézve elegendő biztosítékot nyújt. — Ezen intézkedések a jegyzőkönyvben kitüntetendők.

166. §. A behajtott állatokból csak annyi tartandó foglálás alatt, a mennyi a valószínű kártérítés, birság és az eljárási költségek fedezésére szükséges.

117. §. A községi előljáró, illetőleg szolgabíró, városokban a mezei rendőrfőnök a további lefoglalás vagy kiadás iránt, ha ez utóbbi a 115. §. értelmében már meg nem történt, 24 óra alatt intézkedik és kellő biztosíték nyújtás esetében, a lefoglalt tárgyak kiadását a 79. §-ban megjelölt eszközök és fegyverek kivételével elrendelheti.

A behajtott állatok ellátásáról, valamint egyéb lefoglalt tárgyak megőrzéséről azon községi vagy városi előljáróság, melynek területén a vétség elkövetett, tartozik gondoskodni.

118. §. Ha a behajtott állatok tulajdonosa a behajtástól számítandó 15 nap alatt nem jelentkezik, vagy a 117. §. értelmében hozandó határozat kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt a tulajdonos kellő biztosítékot nem nyújt, a lefoglalt

állatok árverésen eladandók és a tartási díjak levonása után fennmaradó összeg hatósági őrzés alá helyezendő.

Egyéb tárgyak, a 79. §-ban foglaltak kivételével, kellő biztosíték nyújtás mellett a végrehajtásig mindig kiadandók.

119. §. Az erdőtisztek és erdőőrök jogosítva vannak, az erdőből ellopott tárgyakat azon helyig nyomozni, hová azok vitettek.

Házkutatás azonban csak valamely hatósági személy, különösen a községi előljáró vagy jegyző, vagy a rendőri szolgálattal megbízott közeg jelenlétében, s ha a helyiség a községtől távol esik, és az előző pontban említett segédlet azonnal nem nyerhető: akkor két tanu jelenlétében eszközölnöd.

Az itt különösen megnevezett hatósági személyek, az erdőtiszt vagy erdőőr felhívására, a házkutatásnál segédkezet nyújtani kötelesek.

A házkutatásnál a házi személyzet jelenlétre felhivandó.

120. §. A kutatásról jegyzőkönyv veendő fel, melybe annak eredménye s a jelenlevő érdekeltek nyilatkozatai is beiktatandók s a jegyzőkönyv a hatósági személyek, illetőleg a tanuk által is aláírandó, és ha ez utóbbiak az aláírást megtagdnák, ezen körülmény a jegyzőkönyvben megemlítendő.

121. §. Az elzárt helyiségek felnyitását a ház lakóinak távolléte vagy ellenzése esetében, csak a segédkező hatósági személy rendelheti el; az üldözöttnél a házkutatás folytán talált gyanus tárgyak a községi vagy városi előljáróság őrizete alá adandók.

122. §. A rendőri szolgálattal megbízott közegek a tetten ért és üldözöbe vett vétkesnek elfogásában és a lopott vagy lefoglalandó tárgyak elvételében az erdőtisztnek vagy erdőőrnek, ha általa felhivatnak, felelősség terhe alatt késedelem nélkül segédkezet nyújtani tartoznak.

123. §. Az illetékes hatóságok az erdei vétségek tárgyalására ott, hol azok gyakrabban fordulnak elő, minden két hétben, különben minden hónapban bizonyos napokat előre kitűzni s ezen és szükség esetén a következő napokon folytatandó tárgyaláson, a megelőző két heti illetőleg havi tárgyalási határidőig bejelentett összes erdőkárosítási panaszokat elintézni kötelesek.

124. §. A vádlott idézvényébe ott, hol az erdei vétségről napló vétetett fel, ennek tartalma szóról-szóra beiktatandó.

125. §. A felesketett erdőtisztek és erdőőrök által a 35. és 36. §§. szabályai szerint vezetett vétségi naplók, az azokban foglalt s a vétségekre vonatkozó ténykörülményekre nézve, a mennyiben azok az erdőtiszt, az erdész vagy erdőőr saját észlelésén alapulnak, s a mennyiben a fennforgó körülmények által az erdőtiszt, az erdész illetőleg erdőőr hitelessége meg nem gyöngítettett, az ellenkezőnek bebizonyításáig, teljes bizonyító erővel bírnak.

126. §. A felesketett erdőtisztek, erdészek és erdőőröknek, a naplójukba vezetett vétségek egyes körülményeire vonatkozó s a bíróságok előtt szóval előadott tanubizonyságok a naplóval egyenlő hitelességgel bírnak.

127. §. A másodfoku bíróságot akkor, midőn az eset elbírálását elsőfokulag a falusi bíró intézte, a szolgabíró, azon esetben pedig, ha első folyamodásulag a szolgabíró, vagy rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban a mezei rendőr ügyekben illetékes elsőfoku közeg ítélte, az alispán vagy a városi tanács képezi.

A másodfoku bíróság helybenhagyó vagy enyhítő ítélete ellen további folyamodásnak nincs helye.

A harmadik és utolsó foku bíróságot, az esetben, ha elsőfokulag a falubíró ítélte, az alispán, különben pedig az illető közigazgatási bizottság képezi.

Az elsőfoku ítélet végrehajtását, a kártérítést és birságot illetőleg, a felebbezés nem gátolhatja; az így behajtott összeg a másodfoku határozat hozataláig birói letétbe veendő.

A hozott ítéletek végrehajtását, az illetékes elsőfoku hatóság hivatalból eszközli.

128. §. Ha azon pénzüsszeg, melynek fizetésébe valaki elmarasztaltatott, csak részben hajtható be: akkor a befolyt összeg először az eljárási költség, ezek után a kártérítési igények s legvégül a birság törlesztésére fordítandó.

A 79. §-ban foglalt és elkobozott tárgyak pénzértékéből az eljárási költség, kártérítés és birság csak akkor fedezendő, ha azok az elítéltnak egyéb vagyonából ki nem telnek, különben az elkobzásból befolyt összeg az erdei alap javára fordítandó.

129. §. Ha erdei vétség folytán tárgyak foglaltattak le, de a tettes tudva nincsen, akkor a lefoglalt tárgyak, a mennyiben azok nem esnek a 118. §. határozata alá: a lefoglalás napjától számítandó három hónap alatt elárverezendő.

A befolyt összeg az eljárási költség és ezek után a kártérítési összegek fedezésére fordítandó.

Ha a tulajdonos az árverés napjától számítandó egy év alatt ki nem tudatott: akkor a fennmaradott összeg az országos erdei alap javára esik.

(Vége köv.)

## A cser-szömörceéről.

A cser-szömörce (*Rhus coriaria* L.), melynek ágai és levelei porrá törve Sumach (*Folia Sumach*) nevezett alatt jönnek kereskedésbe, és részint a szattyánbőr cserzésére, részint fekete festésre használatnak, déli Európa, kivált Dél-Francia-, Spa-

nyol- és Olaszországban, Dél-Tirol, Istria déli meleg hegyoldalain tenyészik. Herm. Wagner (Illustrirte Deutsche Flora) szerint nedves talajt kedvel, 3—5 m. magasságu kis fa vagy cserje. Fialat hajtásai sárgás fehér kóczczal vannak bevonva. Leveli páratlan szárnyasok. Levélkéi hossz- szas tojásdadok, tompák, tüskehegybe végződők, tompa fűrész- fogakkal szegélyezettek, és mindkét lapjukon szőrösek, csak elvétve kopaszok; felső lapjuk élénk zöld, az alsó szürkés zöld. A legfelső levélpár között a közös levélszár szárnyazott. Virá- gai himnősek, sárgás zöldek és tömött bugát (Rispe) képez- nek, alig állván ki a levelek közül. Gyümölcse tojásdad, biborpiros, kóczos.

Azért adjuk ezen cserjének leírását oly körülményesen, hogy szaktársaink annak nyomán, ha délvidéki erdeinkben valahol előfordulna, meghatározhassák. Mely esetben kérjük a találás helyét e Lapok szerkesztőségével tudatni, mely aztán az érdeklődő közönséget szívesen fogja értesíteni.

Mily fontosságu e cserje, azt a következőkből láthatni, mit a „Neue Freie Presse“ 1874. évi bécsi világkiállítási melléklete után közlünk.

Dél-Tirolban a szömörceze csert a roveredoi és bozeni keres- kedelmi kamrák területén termelik, s az ott saját iparaggá nőtte ki magát. A cserje ott vadon tenyész, s leveleit ágastól julius, augusztus és szeptember havakban tördelik, s megszá- radván, az ágaktól botokkal csépelik le, s megtisztítván a durvább részekről, a molnároknak eladják. Vannak u. i. e czélra épült külön malmok, vagy zuzdák, melyekben a levelek, ha mint ilyenek el nem adatnak, porrá zúzatnak. A levelek jobb árnak örvendenek a pornál. Régebben a szömörcepor mázsáját 2—2 frt 75 kr, a leveleket pedig 3 frt 75—4 frt 45 krral fizették meg ezüstben.

Mielőtt a lakosság a növényt gyökerestől nem tépte ki, a roveredoi kerület termése felment 50.000 mázsára, jelenleg 18 zúzda 6000 bált 250 fontjával, tehát 15.000 mázsát állít elő. A bozeni kerületben 5 vállalat működik 70 lóerejű vizikerék által hajtott zúzával, 15.000 mázsa levélből 10.700 mázsa port állítván elő 38.500 frt értékben.

Meglehetősen nagy a szömörcecser termelés Isztriában is, kivált Bogliano, Gallignano sat.-ben, hol 3—4000 embernek ad koronként kenyérkeresetet. A rovignói kereskedelmi kamra számítása szerint a termelés circa 12.000 mázsa volt, melyből a fás részek kiválasztása után 7686 tiszta levél 33.760 frt és 700 mázsa por 1962 frt értékben állított elő. Eladási piac Trieszt, részben Pissino. A termék kevésbé használatik fel nálunk, hanem inkább kivitel tárgyát képezi a Svajczba, Német- és Angolországokba, sőt Amerikába is. 1872-ben Olaszország szömörce-cser kivitele 115.570, Franciaországé 6262 kilo volt, míg ellenben Franciaország importált 1873-ban 10 hónap alatt nagy részt Olaszországból 44.038 kilo, Angolország pedig, a főfogyasztó, 1872-ben 292.280 mázsát, melyből Olaszországra esik 257.380, Ausztriára 14.960 és más országokra 19.940 mázsa. Ezen bevétel értéke 220.333 font sterling.

A mint az előadottakból látható, a csereszömörce igen értékes cseranyagot szolgáltat és jelentékeny kereskedelem tárgyát képezi, minélfogva megérdemelné, ha nálunk nem lenne honos, acclimatizálásával kísérleteket tenni. Vannak hazánkban nagy számmal déli, mély fekvésű köves, sziklás hegylejtők, melyek jelenleg semmi hasznot sem adnak, míg e cserjével betelepítve, meglehet majdan gazdagon fizetnének. Homokos vidékeinken a száraz, forró talaju homokdombokon alig tenyész fa, vagy csak törpe, csenevész; talán itt is sikerülne a szömörce; talán ezek talaját is értékesíteni lehetne vele.

Kisértsük tehát meg a cerszömörce tenyésztését, de hogy ezt megtehessük szükséges :

1-ör megállapítani, honos-e nálunk a *Rhus coriaria*? \*)

2-or szaporítása magról, vagy dugványokról történik-e legkönnyebben és szóval, mely telepítési mód a legmegfelelőbb ;

3-or honnét lehetne legjutányosabban és könnyebben magot, vagy csemetéket kapni?

Sziveskedjenek szaktársaink közül azok, kik e növényt ismerik, főnnebbi kérdésekre felelni, részünkről kísérlettételre a tenyésztéssel ajánlkozunk és magot vagy csemetéket szivesen át- vagy megveszünk.

*Illés Nándor.*

## **A Maroson gyakorolt tutajozás és ennek akadályai.**

A Maroson a vízi út Gyergyón kezdődik, de a Marosvásárhelyen alul levő Szent-Pálíig csak negyed vagy az ottani tájszó szerint fertálytutajok bocsáttatnak vizre, Szent-Pál és Ludason négy fertály egybeköttetvén, távolabb helyekre csak innen indulnak egész tutajok.

Évenkint 8.000 fertály tutaj indittatik utra, mindenikre két egyént számítva, évenkint 16.000 ember megy le Gyergyó vidékéről Szent-Pálíig tutajon, s ott számba adva a tutajt, gyalog teszi meg a görgényi vagy parajdi utat vissza hazájába.

Ezért gondolható, hogy a tutajozás idejében a székely családjának minden tagját viszi magával; az első tutajon megy a családapa a legkisebb fiával, egész uton folytonosan tanítván, intvén, beszélgetvén a gyermeknek, hogy mikor, melyik

\*) Össze nem tévesztendő a sárga szömörceével, (*Rhus cotinus*), melynek levelei egyszerűek, visszás tojásdadok s nálunk a budai hegyekben tenyész, és parkokban, kertekben mint díszcserje gyakori.